

บทที่ 3

วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการศึกษา

3.1 ประชากรที่ทำการศึกษา

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่รอดชีวิตจากกลุ่มอาการไหลตาย (N-SUDS)

1. ต้องมีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เคยมีอาการคล้ายกลุ่มอาการของโรคไหลตาย คือมีอาการหมดสติ (syncopal attack) ในตอนนอนหลับหรือพักผ่อนมีผู้เห็นเหตุการณ์เป็นภรรยาหรือญาติ โดยมีอาการเริ่มต้น คือ อึดอัด หายใจไม่สะดวก มีเสียงครางในลำคอ มีอาการเกร็งของลำตัว ผู้เห็นเหตุการณ์พยายามปลุกผู้ป่วยให้ตื่น โดยการนวดหัวใจ ทูบ ทำให้ช่วยเหลือผู้ป่วยได้ทันหรือนำส่งโรงพยาบาล ทำให้รอดชีวิตจากกลุ่มอาการดังกล่าวได้
3. มีสุขภาพแข็งแรงดีมาตลอดก่อนเกิดอาการ ไม่มีโรคประจำตัว เช่น โรคลมชัก โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน เป็นต้น และเมื่อตรวจปัสสาวะไม่พบความผิดปกติ
4. ไม่มีความผิดปกติของสมองเมื่อตรวจด้วยเครื่อง magnetic resonance image (MRI)
5. ไม่มีประวัติรับประทานยาเป็นประจำ

กลุ่มที่ 2 ชายไทยชนบทที่มีสุขภาพแข็งแรงและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเดียวกันกับประชากร กลุ่มที่ 1 (V-NE)

1. ต้องมีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีประวัติว่ามีโรคประจำตัว เช่น โรคลมชัก โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน เป็นต้น และเมื่อตรวจปัสสาวะไม่พบความผิดปกติ
3. ไม่มีประวัติรับประทานยาเป็นประจำ

กลุ่มที่ 3 คนงานก่อสร้าง (M – NE)

1. คนงานก่อสร้างที่มีภูมิลำเนาเดิมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มาอยู่กรุงเทพฯ ฯ นานกว่า 12 เดือน
2. มีสุขภาพแข็งแรงไม่มีประวัติว่ามีโรคประจำตัว เช่น โรคลมชัก โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน เป็นต้น และเมื่อตรวจปัสสาวะไม่พบความผิดปกติ
3. ไม่มีประวัติรับประทานยาเป็นประจำ

กลุ่มที่ 4 ชายไทยในกรุงเทพฯ ฯ ที่มีสุขภาพแข็งแรง (BKK)

1. เป็นกลุ่มควบคุมที่มีสุขภาพแข็งแรงที่มีภูมิลำเนาเดิมและปัจจุบันเป็นชาวกรุงเทพฯ ฯ และมาบริจาดโลหิตที่ศูนย์บริการโลหิต สภากาชาดไทย
2. ตรวจปัสสาวะไม่พบสารผิดปกติ
3. ไม่มีประวัติรับประทานยาเป็นประจำ

3.2 การเก็บตัวอย่างเลือด

เก็บเลือด (fasting blood) จากกลุ่มประชากรศึกษา คนละประมาณ 25 มิลลิลิตร ใส่ในหลอดทดลองที่มี เฮปาริน (heparin) ซึ่งเป็นสารกันเลือดแข็งไว้แล้วในอัตราส่วน 8 – 10 ยูนิตต่อเลือด 1 มิลลิลิตร เขย่าหลอดทดลองเล็กน้อย แล้วนำมาทำการทดลองทันที

3.3 สารเคมีที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

บริษัทที่ผลิต	ชื่อสารเคมี
Sigma Chemical	1. Adenosine triphosphate (ATP)
	2. Ethylene glycol – bis (aminoethylether) NNN – tetra acetic acid (EGTA)
	3. N - Z – hydroxy ethyl piperazine – N – Z - ethane sulfonic acid (HEPES)
	4. Histidine
	5. Sodium dodecyl sulfate (SDS)
	6. Triton – X – 100
	7. Bovine serum albumin
	8. Trizma base
	9. fura 2

E Merch

1. Trichloroacetic acid (TCA)
2. Sodium chloride
3. Sodium bicarbonate
4. Magnesium chloride
5. Potassium chloride
6. Stannous chloride
7. Hydrazine sulfate
8. Ammonium molybdate
9. D – glucose
10. Ammonium hydroxide
11. Hydrochloric acid
12. Sulfuric acid
13. Perchloric acid (PCA)

3.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้ ชื่ออุปกรณ์

1. Spectrophotometer
2. Spectrophotofluorometer
3. Water bath
4. Refrigerated centrifuge
5. Refrigerated centrifuge
6. Balance
7. Vortex mixer
8. pH meter
9. light microscope
10. pipette ขนาดต่าง ๆ
11. tubes และ centrifuge tube

บริษัทที่ผลิต

- Shimadzu , Japan
- Shimadzu , Japan
- Gelman Science , USA
- Tomy , Japan
- Sorvoll , USA
- Shimadzu , Japan
- Mode Genie II , USA
- Orion pH meter
- Olympus , Japan

3.5 วิธีการศึกษา

เลือด (fasting blood) จะถูกนำมาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการทันที ดังแสดงไว้ในรูปที่ 8

3.5.1 การวิเคราะห์ความเข้มข้นของแคลเซียมในเซลล์เม็ดเลือดแดง

หลักการวิเคราะห์ความเข้มข้นของแคลเซียมในเซลล์เม็ดเลือดแดง คือใช้ fura 2 ซึ่งเป็น ฟลูออเรสเซนส์ เตตราคาร์บอกซิเลต อินดิเคเตอร์ (fluorescent tetracarboxylate indicators) ⁽³²⁾ ถูกสร้างขึ้นมาให้มีโครงสร้างของโมเลกุลเหมือนกับ Ethylene glycol – bis (aminoethylether) NNN – tetra acetic acid (EGTA) ก็จะมีหมู่ คาร์บอกซิลิก (carboxylate group) 4 หมู่ ที่สร้างพันธะกับแคลเซียม ไอออน และทำให้ ความยาวคลื่นเปลี่ยนแปลง

วิธีการวิเคราะห์ความเข้มข้นของแคลเซียมในเซลล์เม็ดเลือดแดง⁽²⁸⁾

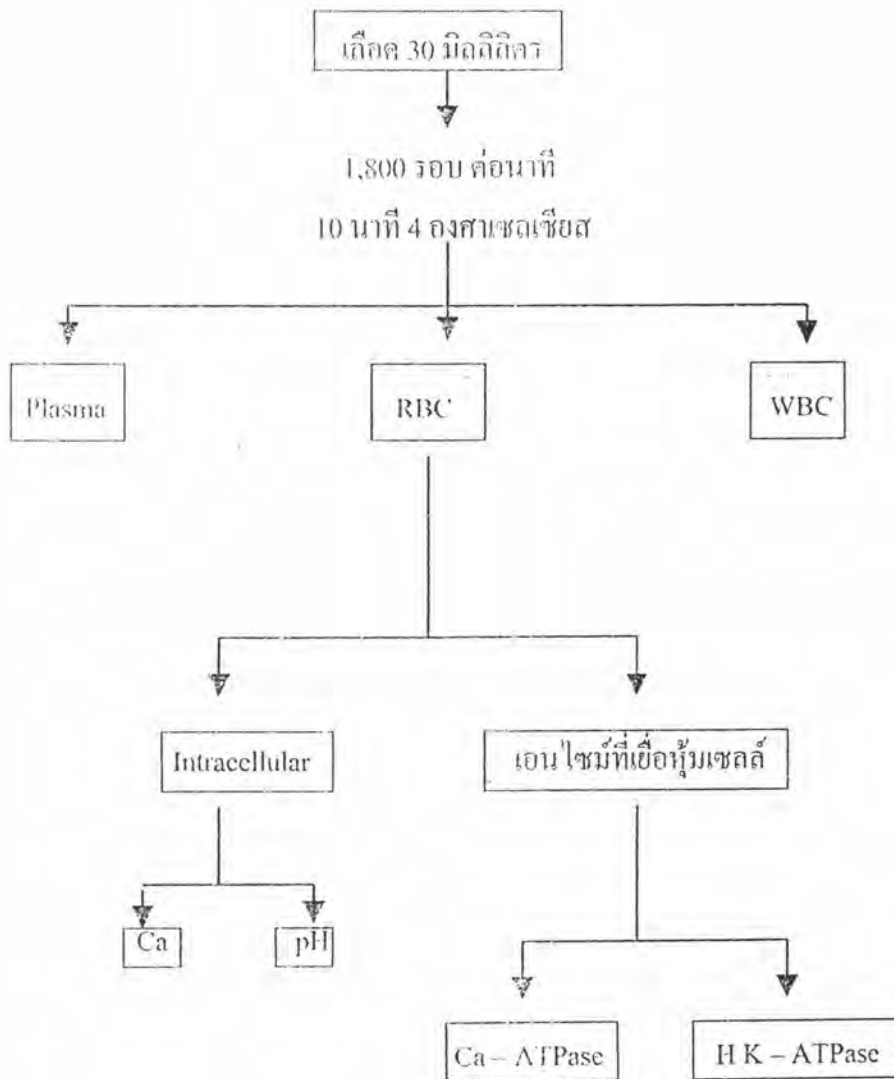
นำเม็ดเลือดแดงที่ได้จากการปั่นแยกพลาสมาแล้วมาตรวจทาบรูปร่าง โดยเซลล์เม็ดเลือดแดงที่ใช้ในการวิเคราะห์จะต้องมีรูปร่างปกติ ไม่บวม หลังจากนั้นนำเซลล์เม็ดเลือดแดงมา 1 มิลลิลิตร ปั่นล้างใน Modify triode buffer (MTB buffer) 2 ครั้ง โดยปั่นที่ 3,000 รอบ ต่อ นาที เวลา 10 นาที อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส คูลน้ำใส่ทิ้งให้หมด เจือจางเม็ดเลือดแดงด้วย MTB บัฟเฟอร์ ให้มี hematocrit เท่ากับ 1% (รูปที่ 9)

เตรียมหลอดทดลอง 8หลอด โดยแบ่งเป็นหลอดสำหรับวิเคราะห์

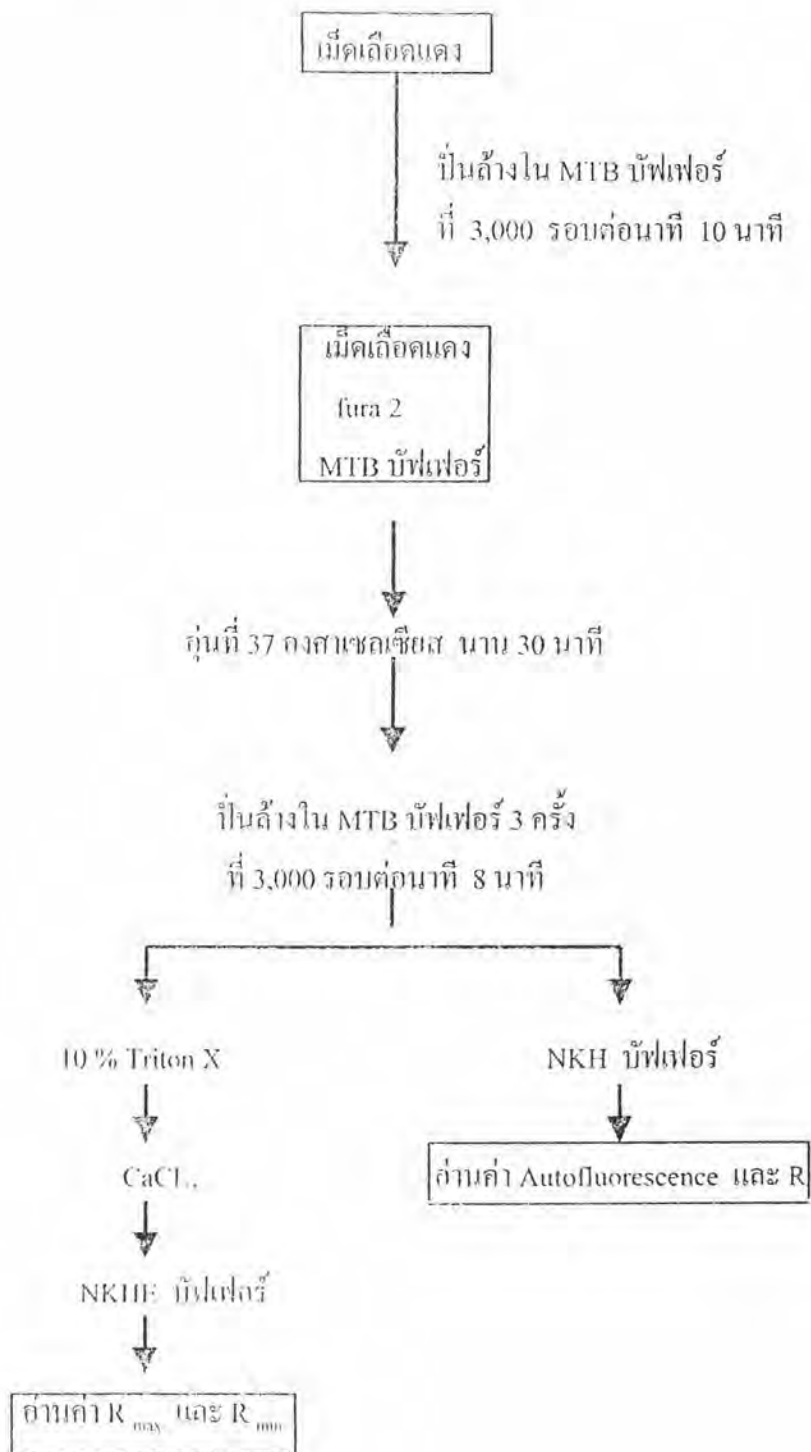
Autofluorescence 2 หลอด สำหรับวิเคราะห์ R_{min} 2 หลอด สำหรับ R_{max} 2 หลอด และสำหรับ R 2 หลอด เติม MTB บัฟเฟอร์ หลอดละ 0.595 มิลลิลิตร และเติม fura 2 ที่ความเข้มข้น $4 \mu M$ ในหลอดทดลองสำหรับวิเคราะห์ R_{min} , R_{max} และ R หลอดละ 0.02 มิลลิลิตร

นำเม็ดเลือดแดงที่เตรียมไว้แล้วแบ่งใส่ในหลอดทดลองทั้ง 8 หลอด หลอดละ 0.005 มิลลิลิตร แล้วอุ่นที่ 37 องศาเซลเซียส 30 นาที ปั่นล้าง fura 2 ส่วนที่ไม่จับกับ แคลเซียมออกด้วย MTB บัฟเฟอร์ นำไปปั่นที่ 3,000 รอบ ต่อ นาที 8 นาที ที่ 4 องศาเซลเซียส 3 ครั้ง เติม 10 % Triton x 0.005 มิลลิลิตร ในหลอดสำหรับวิเคราะห์ R_{min} และ R_{max} เติม 3 mM $CaCl_2$ ในหลอดสำหรับวิเคราะห์ R_{min} 0.005 มิลลิลิตร และ หลอดสำหรับวิเคราะห์ R_{max} 0.2 มิลลิลิตร เติม NKH บัฟเฟอร์ ในหลอด สำหรับวิเคราะห์ Autofluorescence และ R_{min} 3 มิลลิลิตร และบัฟเฟอร์ NKHE ในหลอดที่เหลือ 3 มิลลิลิตร แล้วนำไปอ่านค่าด้วยเครื่อง

รูปที่ 3 แสดงขั้นตอนการวิเคราะห์ตัวอย่างเลือด

รูปที่ 9 ขั้นตอนการวิเคราะห์ปริมาณไขมันของแคลเซียมในเซลล์เม็ดเลือดแดง

Spectrophotofluorometer ภายใน 30 นาที นำค่าที่อ่านได้ไปคำนวณ หาค่าความเข้มข้นของ แคลเซียมในเซลล์ แล้ว คำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.2 การศึกษาความเที่ยงตรงของวิธีการวิเคราะห์ความเข้มข้นของแคลเซียมในเซลล์เม็ดเลือดแดง

เตรียมเม็ดเลือดแดงจากสารตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้มาบริจาคโลหิตที่สภากาชาดไทย จำนวน 2 คน และจากผู้ป่วยโรคไต 2 คน ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการดังกล่าวข้างต้น จำนวน 10 ชุด ทำการทดลอง ภายใน วันเดียวกัน คำนวณหาค่าเฉลี่ยความเข้มข้นของแคลเซียมภายในเซลล์ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (% coefficient of variation : % CV)

3.5.3 การวิเคราะห์ ค่าความเป็นกรด - ด่าง ภายในเซลล์เม็ดเลือดแดง⁽⁵⁷⁾

นำเซลล์เม็ดเลือดแดง 1 มิลลิลิตร แบ่งใส่หลอดทดลองเก็บไว้ที่ - 20 องศาเซลเซียส เพื่อส่งวิเคราะห์ pH ด้วยวิธี nuclear magnetic resonance (NMR) ทันที

3.5.4 การวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพ เอนไซม์ แคลเซียม เอทีพี เอส และ เอนไซม์ ไฮโดรเจน โฟสเฟสเซียม เอทีพีเอส

3.5.4.1 การเตรียมเยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดง

นำเซลล์เม็ดเลือดแดงที่เหลือจากการวิเคราะห์ เก็บที่ - 20 องศาเซลเซียส เพื่อ ทำการวิเคราะห์ขั้นต่อไปภายใน 3 วัน โดยนำเซลล์เม็ดเลือดแดงที่เก็บไว้ ออกมาไว้ที่อุณหภูมิห้องให้ละลาย แล้วนำไปปั่นล้างด้วย sodium chloride histidine (SCH) บัฟเฟอร์ pH 7.5 โดยปั่นที่ 11,000 รอบ ต่อ นาที เวลา 20 นาที อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส 3 ครั้ง แล้วแบ่งเยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงที่ได้เป็น 2 หลอด

หลอดที่ 1 ปั่นล้างด้วย TRIS - EDTA บัฟเฟอร์ pH 7.4

หลอดที่ 2 ปั่นล้างด้วย TRIS - HCL บัฟเฟอร์ pH 6.8

ทั้ง 2 หลอด ปั่นที่ 11,000 รอบ ต่อ นาที เวลา 20 นาที อุณหภูมิ 4

องศาเซลเซียส และในหลอดที่ 1 ปั่นล้างครั้งสุดท้ายด้วย SCH บัฟเฟอร์ จน ได้เยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงที่ขาว จากนั้นนำไปวิเคราะห์ ค่ากัมมันตภาพ เอนไซม์ แคลเซียม - เอทีพี เอส และ เอนไซม์ ไฮโดรเจน โฟสเฟสเซียม เอทีพีเอส ทันที ถ้ายังไม่สามารถวิเคราะห์ได้ทันที เก็บไว้ที่ - 20 องศาเซลเซียส ภายใน 48 ชั่วโมง

3.5.4.2 การวิเคราะห์ ค่ากัมมันตภาพ เอนไซม์ แคลเซียม เอทีพีเอส และ เอนไซม์ ไฮโดรเจน โทแทสเซียม เอทีพีเอส

หลักการวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพ เอนไซม์ ทั้ง 2 ชนิด คือ เอนไซม์ เอทีพีเอส (ATPase) จะย่อย สับเสตรท (substrate) คือ ATP ในภาวะที่มีบีบิเฟอร์ และ ตัวกระตุ้นที่ อุณหภูมิและเวลาที่เหมาะสม โดยเอนไซม์ เอทีพีเอส 1 โมเลกุลจะย่อยสลาย ATP 1 โมเลกุลได้ ฟอสฟอรัสอิสระออกมา 1 โมเลกุล ปริมาณฟอสฟอรัสอิสระที่เกิดขึ้นเป็นเครื่อง แสดง ความสามารถในการทำงานของเอนไซม์ เอทีพีเอสตัวนั้น

3.5.4.2.1 วิธีการวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพเอนไซม์แคลเซียม เอทีพีเอส ในเยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดง⁽⁴⁵⁾ (ได้แสดงวิธีการทดลองไว้ในตารางที่ 6 โดยมีรายละเอียดดังนี้)

นำเยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงที่ได้ตามข้อ 5.4.1 หลอดที่ 1 มาแบ่งใส่ หลอดทดลอง หลอดละ 0.05 มิลลิลิตร จำนวน 5 หลอด จำนวน 3 หลอด เติม medium 1 จำนวน 0.45 มิลลิลิตร incubate ที่ 37 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 90 นาที เติม 20 % Perchloric acid (PCA) จำนวน 0.02 มิลลิลิตร เพื่อหยุดการทำงานของเอนไซม์ แคลเซียม เอทีพีเอส ในเยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดง

เยื่อหุ้มเซลล์ที่เหลือ 2 หลอด เก็บไว้วิเคราะห์โปรตีนต่อไป

3.5.4.2.2 วิธีการวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ ไฮโดรเจน โทแทสเซียม เอทีพีเอส ในเยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดง⁽⁶⁶⁾ (ได้แสดงวิธีการทดลองไว้ในตารางที่ 7 โดยมี รายละเอียดดังนี้)

นำเยื่อหุ้มเซลล์ที่ได้ตามข้อ 5.4.1 หลอดที่ 2 มาแบ่งใส่หลอดทดลอง หลอดละ 0.1 มิลลิลิตร 5 หลอด จำนวน 3 หลอด เติม medium 2 จำนวน 0.4 มิลลิลิตร incubate ที่ 37 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 20 นาที เติม 10 % TCA จำนวน 0.02 มิลลิลิตร เพื่อหยุด การทำงานของ เอนไซม์ ไฮโดรเจน โทแทสเซียม เอทีพีเอส

5.4.3 การศึกษาความเที่ยงตรงของวิธีการวิเคราะห์ ค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ เอทีพีเอส

ศึกษาความเที่ยงตรง (precision) ของวิธีการวิเคราะห์เอนไซม์ เอทีพีเอส โดย การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน (variation) ทั้ง intraassy และ interassy variation

ตารางที่ 6 แสดงวิธีการวิเคราะห์ค่ากัมมันต์เตทราไฮดรอนไนโตรเจน แคลเซียม เอทีพีเอส

น้ำยา	หลอด		
	Blank	1	2
1. เยื่อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดง	0.05	0.05	0.05
2. 20 % PCA	0.02	-	-
3. medium	0.45	0.45	0.45
	อุ่นที่ 37 องศาเซลเซียส 90 นาที		
4. 20 % PCA	-	0.02	0.02
	ปั่นที่ 3,000 รอบ ต่อ นาที 10 นาที นำน้ำใสวิเคราะห์ ฟอสฟอรัส		

ตารางที่ 7 แสดงวิธีการวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพไอโซโทปของ ไฮโดรเจน โทเทสเซียม เอทีฟีส

น้ำยา	หลอด		
	Blank	1	2
1. เข็มดูดเซลล์เม็ดเลือดแดง	0.1	0.1	0.1
2. 10 %TCA	0.02	-	-
3. medium	0.4	0.4	0.4
4. 10 %TCA	อุ่นที่ 37 องศาเซลเซียส 20 นาที		
	-	0.02	0.02
	ปั่นที่ 3,000 รอบต่อนาที 8 นาที		
	นำน้ำใสวิเคราะห์ฟอสฟอรัส		

ศึกษา intraassay variation โดยการนำเชื้อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงคนเดียวกันที่เตรียมไว้สำหรับวิเคราะห์ เอนไซม์ ทั้ง 2 ชนิด มาแบ่งเป็นชนิดละ 5 ส่วน นำทุกส่วน มาวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ แคลเซียม เอทีพีเอส และ เอนไซม์ ไฮโดรเจน โปแทสเซียม เอทีพีเอส ภายในวันเดียวกัน นำค่าที่ได้มาคำนวณ หาค่าเฉลี่ย และสัมประสิทธิ์ความแปรปรวน (% coefficient of variation , %CV)

ศึกษา interassay variation โดยการนำเซลล์เม็ดเลือดแดงของคนเดียวกัน แบ่งเป็น 3 ส่วน เก็บใน -20 องศาเซลเซียส นำมาเตรียมเชื้อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงวันละ 1 ส่วน เพื่อวิเคราะห์ค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ทั้ง 3 ชนิด เป็นเวลา 3 วัน ติดต่อกัน นำ ค่าที่ได้มาคำนวณ ค่า % CV

3.5.4.4 การวิเคราะห์ฟอสฟอรัส หรือ ฟอสเฟต

วิเคราะห์ความเข้มข้นฟอสฟอรัสอิสระที่เกิดขึ้น โดยดัดแปลงจากหลักการทำปฏิกิริยาทำให้เกิดสี (colorimetry) ⁽⁶⁷⁾ โดยใช้ stannous chloride – hydrazine sulfate (SnCl₂ – hydrazine) เป็น reducing agent ทำปฏิกิริยากับสารละลาย acid molybdate ได้สารประกอบ molybdenum blue วัดการดูดแสง (absorbance) ด้วย เครื่อง Spectrophotometer ที่ความยาวคลื่น 640 nm เทียบความเข้มข้นกับสารละลายมาตรฐานฟอสฟอรัสที่ทราบความเข้มข้น แสดงค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ เอทีพีเอส เป็นปริมาณความเข้มข้นของฟอสฟอรัส ต่อหน่วยเวลา ต่อหน่วยความเข้มข้นของโปรตีน ของเชื้อหุ้มเซลล์ ได้แสดงวิธีการทดลองไว้ในตารางที่ 8

3.5.4.5 การวิเคราะห์โปรตีนของเชื้อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดง

วิเคราะห์ความเข้มข้นโปรตีนของเชื้อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงโดยวิธีทำปฏิกิริยากับสี Comassie brilliant blue G250 ⁽⁶⁸⁾ ในสารละลายกรดทำให้เกิดสารเชิงซ้อนของโปรตีนกับสีน้ำเงิน วัดค่าการดูดแสงที่ 595 nm เทียบความเข้มข้นกับสารละลายโปรตีนมาตรฐาน BSA ที่ทราบความเข้มข้นแล้ว ได้แสดงวิธีการทดลองไว้ในตารางที่ 9 โดยมีรายละเอียดดังนี้

นำเชื้อหุ้มเซลล์เม็ดเลือดแดงที่เตรียมได้ จากข้อ 5.4.1 ทั้ง 3 ส่วน ส่วนละ 2 หลอดเติม color reagent 3 มิลลิลิตร และ acid buffer 2 มิลลิลิตร ผสมให้เป็นเนื้อเดียวกัน ตั้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง 5 นาที วัดความเข้มข้นของโปรตีนเป็นหน่วยมิลลิกรัม (mg)

ตารางที่ 8 แสดงวิธีการวิเคราะห์โพลีฟอส

	Blank	Test	Standard		
			1.6 mg %	3.2 mg %	4.8 mg %
1. ส่วนของน้ำไอ	-	0.05	-	-	-
2. น้ำกลั่น	0.05	-	-	-	-
3. สารละลายมาตรฐาน ฟอสเฟต	-	-	0.05	0.05	0.05
4. 1 % SDS	2	2	2	2	2
5. 2.5 M acid molybdate	1	1	1	1	1
6. SnCl ₂ - hydrazine sulfate	1	1	1	1	1
<p>ผสมแต่ละหลอดตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง 5 นาที อ่านค่าการดูดแสงที่ 640 nm โดยใช้หลอด Blank เซ็ท เครื่อง spectrophotometer ให้เป็นศูนย์</p>					

ตารางที่ 9 แสดงวิธีการวิเคราะห์โปรตีนของเนื้อไก่ผสมชนิดนี้ดัดแปลงตาม

หลอด	Blank	Test	Standard		
			10 mg%	20 mg%	30 mg%
1. color reagent	3	3	3	3	3
2. acid buffer	2	2	2	2	2
3. น้ำกลั่น	0.1	-	-	-	-
4. เข็มเจาะเซลล์	-	0.1	-	-	-
5. สารละลายมาตรฐาน	-	-	0.1	0.1	0.1

ผสมแต่ละหลอด ตั้งไว้ที่อุณหภูมิห้อง 5 นาที
 อ่านค่าการดูดแสงที่ 595 nm โดยใช้หลอด blank เป็นที่
 เครื่อง spectrophotometer ว่าเป็นศูนย์

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

แสดงค่าข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และส่วนเบี่ยงเบนของค่าเฉลี่ย (standard error of mean) ทดสอบความแตกต่าง ของค่าตัวแปรต่างๆ ระหว่างกลุ่มศึกษา กับกลุ่มควบคุม โดยใช้ unpaired t – test และเปรียบเทียบค่าความสัมพันธ์ (linear correlation) ระหว่างค่าความเข้มข้นของแคลเซียมภายในเซลล์เม็ดเลือดแดง กับค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ แคลเซียม – เอทีพีเอส และค่าความเป็นกรด – ด่าง ภายในเซลล์ กับค่ากัมมันตภาพเอนไซม์ ไฮโดรเจน โปแทสเซียม – เอทีพีเอส โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS / PC ⁽⁶⁹⁾